

**UCHWAŁA NR VI/57/2019
RADY MIEJSKIEJ W NOWEJ DĘBIE**

z dnia 27 marca 2019 r.

w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2019-2021

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 506) w związku z art. 176 ust. 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 998¹⁾), **Rada Miejska w Nowej Dębie uchwala, co następuje:**

§ 1. Uchwala się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2019-2021, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały zleca się Burmistrzowi Miasta i Gminy Nowa Dęba.

§ 3. Nadzór nad wykonaniem uchwały sprawuje Komisja Oświaty, Kultury, Sportu, Zdrowia, Spraw Statutowych i Społecznych.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Damian Diektiarenko

¹⁾Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2018 r. poz. 1076, 1544 i 2245

Załącznik do uchwały Nr VI/57/2019
Rady Miejskiej w Nowej Dębie
z dnia 27 marca 2019 r.

***„ Gminny Program Wspierania Rodziny
na lata 2019 – 2021 ”***

Nowa Dęba, marzec 2019 r.

--- SPIS TREŚCI ---

Wstęp	3
I. Diagnoza społeczno – demograficzna	5
I.I. Problem bezrobocia	5
I.II. Przyczyny korzystania ze świadczeń	5
I. III. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych	8
II. Podstawy prawne warunkujące podjęcie działań w ramach Programu	
Wspierania Rodziny	11
II.I. Cel główny i cele szczegółowe Programu	11
II.II. Odbiorcy Programu	15
II.III. Realizatorzy i partnerzy Programu	15
III. Prognozowane rezultaty realizacji Programu	16
III.I. Monitoring, ewaluacja oraz źródła finansowania Programu	16

Wstęp

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2019 – 2021 jest kontynuacją programów wspierania rodziny realizowanych w Nowej Dębie od 2013 r.

Podstawowym założeniem Gminnego Programu jest tworzenie spójnego systemu wsparcia dzieci i rodzin, przeżywających trudności w wypełnianiu ról opiekuńczo – wychowawczych. W celu przywrócenia im zdolności do wypełniania tych funkcji, realizowana praca z rodziną będzie miała charakter interwencyjny, reintegracyjny, jak i profilaktyczny. Pomoc, oprócz doraźnego zabezpieczenia materialnego, będzie również obejmowała działania mające na celu wskazanie sposobów wyjścia z sytuacji kryzysowej. Mówiąc o sytuacjach kryzysowych mamy na myśli przemoc występującą w rodzinach, problemy alkoholowe, niezaradność życiową i wszelkie inne patologiczne zachowania. Realizacja programu, a zatem działania z rodziną i na rzecz rodziny, muszą odbywać się przy aktywnym udziale rodziny wykorzystując jej własne zasoby, jak i źródła wsparcia zewnętrznego.

Gminny Program na lata 2019 – 2021 w dalszym ciągu uwzględnia interdyscyplinarną pomoc rodzinom, tj. współpracę wszelkich lokalnych służb społecznych oraz innych podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny, mającą na celu szeroko rozumianą poprawę sytuacji dziecka i rodziny, również w sytuacji gdy dziecko umieszczone zostanie poza rodziną biologiczną w celu odzyskania przez nią funkcji opiekuńczych.

Samorządy gminne wspierając rodziny, działają w oparciu o *ustawę z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*.

W myśl art. 176 ww. ustawy w gestii samorządu gminy leży w szczególności realizacja następujących zadań:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- 4) finansowanie:
 - a) (uchylony),

- b) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
- c) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające;
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3;
- 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy;
- 8) (uchylony).

Pierwszy Program Wspierania Rodziny w Mieście i Gminie Nowa Dęba opracowano na lata 2013-2015. Program przyjęty został Uchwałą NR XXXI/279/2013 Rady Miejskiej w Nowej Dębie, dn. 17.04.2013 r. i był odpowiedzią na zdiagnozowane lokalne problemy społeczne nowodębskich rodzin. Kolejnym programem był program na lata 2016 – 2018 przyjęty Uchwałą NR XXVII/243/2016 Rady Miejskiej w Nowej Dębie, dn. 30.11.2016 r. Osiągnięto większość zakładanych celów, co zostało szczegółowo przedstawione w końcowych raportach z realizacji programu 2013 - 2015 i 2016 – 2018.

Dane ilościowe i jakościowe, zawarte w corocznych raportach z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny w poszczególnych latach pozwoliły ocenić stan i efektywność realizowanych dotąd działań i wskazały nowe kierunki działań na lata kolejne. Zebrane informacje potraktowano jako źródło danych wyjściowych i punkt odniesienia dla stawiania nowych celów w nowotworzonym programie na lata 2019 - 2021.

Zadania przyjęte do realizacji w ramach Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2019 – 2021, są zbieżne z kierunkami działań, przyjętymi w strategii rozwiązywania problemów społecznych na szczeblu gminy i powiatu oraz innych aktach prawnych regulujących pomoc dziecku i rodzinie, jak również obligują wszelkie instytucje i służby do aktywnego podjęcia działań na rzecz pomocy rodzinie.

I. Diagnoza społeczno - demograficzna

Miasto i Gmina Nowa Dęba zajmuje powierzchnię 142 km² i składa się z sześciu sołectw, czterech osiedli i miasta.

Według stanu z miesiąca grudnia 2018 roku Miasto i Gminę Nowa Dęba zamieszkiwało łącznie 19 014 osób, w tym 18 001 osób ze stałym pobytem, 1013 osób z pobytem czasowym. Z 19 014 mieszkańców ze stałym pobytem - 11 765 to osoby zamieszkujące teren miasta, natomiast 7 249 osób to mieszkańcy z terenów wiejskich.

Liczba aktualnych mieszkańców urodzonych w latach 2015 – 2018 to 582 dzieci.

(źródło: dane uzyskane z Urzędu Miasta i Gminy w Nowej Dębie)

Podobnie jak w całym kraju, również w gminie Nowa Dęba w ostatnich latach obserwuje się zjawisko spadku liczby mieszkańców, lokalne społeczeństwo starzeje się, wzrasta liczba rodzin niepełnych co jest niejednokrotnie skutkiem migracji zarobkowych, co rodzi problem „euro sieroctwa”. Zjawiska te niekorzystnie wpływają na sytuację rodziny, mogą wiązać się z obniżeniem poczucia znaczenia i wartości rodziny oraz generować problemy charakterystyczne dla współczesnych rodzin.

I.I. Problem bezrobocia

Pomimo otwarcia zagranicznych rynków pracy i związanej z tym faktem migracji zarobkowej, ważną kwestią społeczną dla naszej gminy pozostaje nadal bezrobocie. Z ogólnej liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Tarnobrzegu na dzień 31.12.2018 r., 432 osoby to mieszkańcy Miasta i Gminy Nowa Dęba. (31.12.2017 r. – 538).

Stanowi to 14,4% wszystkich osób bezrobotnych będących w ewidencji PUP na koniec tego miesiąca (31.12.2017 r. – 15,3%).

Prawie 59% tej liczby stanowiły kobiety – na koniec grudnia 2018 r. w ewidencji urzędu było ich 253 (31.12.2017 r. – 305, tj.56,7%).

Według stanu na 31.12.2018 r., 66, tj. 15,3% bezrobotnych z terenu Miasta i Gminy Nowa Dęba posiadało prawo do zasiłku (31.12.2017 r. – 71, tj. 13,2%).

Większość bezrobotnych mieszkańców Miasta i Gminy Nowa Dęba to osoby, które pracowały przed rejestracją – 382, co stanowi 88,4 % ogółu (31.12.2017 r. – 473, tj. 87,9% ogółu).

Spośród osób bezrobotnych z terenu Miasta i Gminy Nowa Dęba figurujących w ewidencji urzędu na dzień 31.12.2018 r., 194 osoby to mieszkańcy terenów wiejskich. Stanowią oni 44,9% ogółu (31.12.2017 r. – 266, tj. 49,4% ogółu).

Ponadto w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy w Tarnobrzegu wśród bezrobotnych mieszkańców Miasta i Gminy Nowa Dęba znajdowało się: 219 osób długotrwale bezrobotnych, tj. 50,7% (31.12.2017 r. – 308, tj. 57,2%); 129 osób do 30 roku życia, tj. 29,9% (31.12.2017 r. – 155, tj. 28,8%); w tym 52 osoby do 25 roku życia, tj.12,0% (31.12.2017 r.- 60, tj.11,2%) 114 osób powyżej 50 roku życia, tj. 26,4% ogółu (31.12.2017 r. – 139, tj. 25,8% ogółu); 24 osoby niepełnosprawne, tj. 5,6% ogółu (31.12.2017 r. – 26, tj. 4,8% ogółu)

(źródło: dane uzyskane z Powiatowego Urzędu Pracy w Tarnobrzegu, stan na 31.12.2018 r.)

I.II. Przyczyny korzystania ze świadczeń

Z ogólnej liczby 19 014 mieszkańców (na dzień 31.12.2018 r.) zamieszkujących teren Miasta i Gminy Nowa Dęba, z różnych form pomocy społecznej, w tym świadczeń wypłacanych przez

MGOPS w Nowej Dębie w ramach budżetu Wojewody i Gminy skorzystało 518 rodzin (w których jest 1 083 osoby) i tak;

- w ramach zadań własnych gminy: 498 rodzin (1 033 osoby w rodzinach),
- w ramach zadań zleconych gminie: 28 rodzin (65 osób w rodzinach).

Z ogólnej liczby rodzin objętych pomocą (518 rodzin):

- 419 rodzin (861 osób w rodzinach) otrzymało pomoc w formie świadczeń pieniężnych,
- 252 rodziny (636 osób w rodzinach) zostało objętych pomocą w formie świadczeń niepieniężnych,
- 265 rodzin otrzymało pomoc wyłącznie w postaci pracy socjalnej, w szczególności poradnictwa specjalistycznego: prawnego, psychologicznego, socjalnego.

Usługami opiekuńczymi objętych zostało: 94 osoby

- 66 os. - w ramach zadań własnych (opiekunki środowiskowe),
- 28 os. - w ramach zadań zleconych dla osób z zaburzeniami psychicznymi (opiekunki specjalistyczne).

Łącznie wykonano 15 223 godziny usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania podopiecznych.

Tabela nr 1. Najczęstsze powody przyznawania pomocy społecznej w latach 2016 - 2018

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin 2016	Liczba rodzin 2017	Liczba rodzin 2018
Długotrwała choroba	453	424	404
Bezrobocie	341	276	207
Niepełnosprawność	326	319	296
Ubóstwo	252	223	166
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, prowadzenia gospodarstwa domowego w tym:	119	89	74
- rodziny niepełne	69	42	42
- rodziny wielodzietne	54	38	34
Potrzeba ochrony macierzyństwa	53	38	37
Alkoholizm	73	69	54
Przemoc w rodzinie	10	3	34
Zdarzenia losowe	0	4	3
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	6	7	7
Narkomania	2	2	3
Bezdomność	13	11	12

Źródło: Sprawozdania z działalności MGOPS w Nowej Dębie, stan na 31.12.2016, 31.12.2017, 31.12.2018

Analizując wskaźniki dotyczące pomocy społecznej, można zauważyć, że najczęstszymi powodami ubiegania się o pomoc w 2018 roku były: długotrwała choroba (404 rodzin), niepełnosprawność (296 rodzin), bezrobocie (207 rodzin), i ubóstwo (166 rodzin).

Istotny problem społeczny w obszarze realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej i wspierania rodziny stanowi bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych. O ile bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych oraz potrzeba ochrony macierzyństwa znajdują się na środkowych pozycjach statystyki powodów przyznawania pomocy społecznej, to traktowane są przez służby społeczne priorytetowo, gdyż dotyczą najsłabszej grupy społecznej jaką są kobiety i dzieci. Dane zawarte w powyższej tabeli wskazują zatem na realnych odbiorców działań zaplanowanych w niniejszym programie.

Nie można wykluczyć faktu, że większość rodzin cechuje wielopropblemowość, która wynika najczęściej z nawarstwiania się jednocześnie wielu zjawisk tj: ubóstwo, niepełnosprawność, alkoholizm, przemoc, bezrobocie. Długotrwały stres i pozostawanie bez pomocy w trudnej sytuacji życiowej rodzi frustrację i utrwala dysfunkcje rodzin, które wyrażają się w niezaradności w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich i zawodowych. Konkretnie zadania pomocowe winny się skupić przede wszystkim na wielopłaszczyznowym i zindywidualizowanym wspieraniu rodziny na drodze wychodzenia z kryzysu.

Tabela nr 2. Zjawisko przemocy domowej w latach 2016 - 2018

Lata	Liczba sporządzonych Niebieskich Kart		Liczba spotkań grup roboczych	Liczba posiedzeń zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy
	Ogółem	Rodziny z dziećmi		
2016	25	15	99	4
2017	27	16	104	4
2018	43	18	143	4

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego w MGOPS

W 2018 r. do Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 43 „Niebieskie Karty”. Ze względu na rosnące zjawisko przemocy fizycznej i psychicznej, nie znajdującej swego źródła tylko w rodzinach z obniżoną sprawnością bytową i materialną (coraz częściej problem dotyka rodzin pełnych, dobrze sytuowanych materialnie, ludzi wykształconych oraz ludzi w podeszłym wieku) niewątpliwie wskazane jest dalsze podejmowanie działań przede wszystkim profilaktycznych i wspomagających na rzecz rodzin. Zwiększa się liczba rodzin, w których procedura Niebieskiej Karty wszczynana jest po raz kolejny. Z doświadczenia pracowników MGOPS w Nowej Dębie, którzy z racji pełnionych obowiązków są w swej profesji pierwszymi diagnostami środowisk rodzinnych wynika, iż mimo stale podejmowanych i realizowanych dotychczas działań pomocowych na rzecz rodzin dysfunkcyjnych, potrzeby zintegrowanych form pomocy w tym kierunku wciąż ewoluują.

Zmiany społeczno – ekonomiczne, zmieniający się styl życia, wartości, niejednokrotnie obok stwarzania rodzinie wachlarza możliwości, paradoksalnie dezorganizują lub osłabiają podstawowe role i funkcje rodziny, dlatego też istnieje stała, realna potrzeba monitorowania sytuacji rodzin i budowania nowych projektów pomocowych, dostosowanych do aktualnych potrzeb.

I.III. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych

Zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 09 czerwca 2011 r. *o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*, obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej.

Obowiązek, o którym mowa w w/w ustawie, jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej realizują w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.

Gmina Nowa Dęba formę pomocy asystenta rodziny wprowadziła w 2012 roku, w ramach rządowego programu pn. „Asystent Rodziny i Koordynator Rodzinnej Pieczy Zastępczej”. Początkowo zatrudniono 2 asystentów rodziny, w roku 2013 zatrudnienie wzrosło do 3 etatów – w tym 1 etat w ramach realizacji projektu systemowego POKL „Czas na aktywność w gminie Nowa Dęba” na lata 2013-2015, moduł I – asysta rodzinna. W roku 2018 zatrudnionych było 3 asystentów rodziny. Zatrudnienie zostało sfinansowane w 67 % (58 077 zł) ze środków zewnętrznych - budżet państwa, budżet wojewody, fundusz pracy, a w 33 % (28 605,09 zł) w ramach budżetu własnego gminy. Asystenci realizowali pracę w wymiarze 40 godz. tygodniowo każdy. Od roku 2016 asystenci świadczą pracę w ramach zadaniowego czasu pracy.

Do głównych zadań asystenta rodziny należy przede wszystkim:

- 1) opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym;
- 2) opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
- 3) udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- 4) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
- 5) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
- 6) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- 7) wspieranie aktywności społecznej rodzin;
- 8) motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- 9) udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
- 10) motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
- 11) udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;

- 12) podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- 13) prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
- 13a) realizacja zadań określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”(t.j.Dz. U. z 2019r. poz. 473);
- 14) prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
- 15) dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku i przekazywanie tej oceny podmiotowi, o którym mowa w art. 17 ust. 1;
- 16) monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
- 17) sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;
- 18) współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
- 19) współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, o których mowa w art. 9a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390) lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.

Asystent powinien być dla rodziny czasowym oparciem, docelowo rodzina powinna stopniowo się usamodzielniać, by w przyszłości funkcjonować na poziomie co najmniej poprawnym zapewniając dzieciom właściwą opiekę lub móc ponownie przejąć opiekę nad własnym dzieckiem. Priorytetowym celem asystenta rodziny jest pomoc rodzinie w zachowaniu jej integralności, przeciwdziałanie konieczności umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.

Tabela Nr 3. Asystenci rodziny i ich podopieczni w latach 2016 – 2018

Rok	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	Łączna liczba dzieci wychowujących się w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny	Liczba asystentów rodziny prowadzących pracę z rodzinami objętymi wsparciem
2016	47	91	3
2017	41	78	3
2018	44	87	3

źródło: opracowanie własne na podstawie danych MGOPS

Potrzeby w zakresie wsparcia rodzin stale rosną, dlatego też środowiska rodzinne są na bieżąco monitorowane i typowane do objęcia asystenturą rodzinną. Zgodnie z nowelizacją ustawy– Art.15. ust. 4 „liczba rodzin, z którymi jeden asystent może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 15” (wcześniej 20).

Tabela Nr 4. Charakterystyka powodów zakończenia współpracy z rodzinami objętymi wsparciem asystenta rodziny w latach 2016 – 2018.

Powody zakończenia współpracy z rodzinami objętymi wsparciem asystenta rodziny	2016 Liczba rodzin	2017 Liczba rodzin	2018 Liczba rodzin
Osiągnięcie celów - Rodziny usamodzielnione	5	2	2
Zmiana metody pracy z rodziną	0	0	0
Zaprzestanie współpracy przez rodzinę	5	1	3
Brak efektów	0	0	0
Inne	0	0	1
RAZEM:	10	3	6

źródło: opracowanie własne na podstawie danych MGOPS

1. osiągnięcie celów – zakończenie współpracy następuje, gdy reintegracja przebiegała prawidłowo, rodziny w trakcie współpracy nabyły nowe kompetencje, ich sytuacja uległa znaczącej poprawie, rodziny poprawnie funkcjonują w środowisku, zapewniają dzieciom należytą opiekę, zabezpieczają potrzeby dzieci w sposób nie budzący zastrzeżeń, rodziny są usamodzielnione.

2. zaprzestanie współpracy przez rodzinę – zakończenie następuje, gdy brak jest zgody rodziny na dalszą dobrowolną współpracę i ingerencję w jej życie, brak gotowości do współpracy i chęci zmiany sytuacji życiowej, zmiana miejsca zamieszkania rodzin bez podania nowego adresu lub poza granice Polski,

3. zmiana metody pracy – następuje, gdy pracę z rodziną w szczególnych przypadkach przejmuje inna instytucja lub specjaliści np. przekazanie pracy z rodziną do innego ośrodka poza terenem gminy z uwagi na np. pobyt podopiecznych w Domu Samotnej Matki, szpitalu psychiatrycznym itp.),

4. brak efektów – zakończenie współpracy następuje, gdy mimo nakładów pracy z rodziną z przyczyn zależnych i niezależnych od rodziny, brak jest możliwości utworzenia właściwych warunków do powrotu dzieci przebywających w pieczy zastępczej do środowiska rodziny biologicznej przy wsparciu asystenta rodziny.

5. inne – przypadki nie mieszczące się w katalogu powyższych powodów/ zdarzenia losowe.

W przypadku gdy nie udaje się utrzymać integralności rodziny i dziecko zostaje umieszczone w środowisku zastępczym, zadaniem asystenta jest nadal pracować z rodziną biologiczną i współpracować z rodziną zastępczą, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Sądem na rzecz powrotu dziecka do domu. W trakcie roku 2018 z terenu MiG Nowa Dęba 17 dzieci przebywało w rodzinach zastępczych w tym:

- 9 dzieci umieszczonych w 7 rodzinach zastępczych spokrewnionych,
- 6 dzieci umieszczonych w 2 rodzinach zastępczych zawodowych,
- 2 dzieci umieszczonych w 2 rodzinach zastępczych niezawodowych.

Z tego tytułu gmina pokryła wydatki w kwocie 103 081,78 zł

- 5 dzieci pochodzących z terenu MiG Nowa Dęba przebywało w placówce opiekuńczo – wychowawczej i z tego tytułu gmina pokryła wydatki w kwocie 57 017,44 zł

W trakcie roku 2018 na terenie MiG Nowa Dęba funkcjonowało łącznie 11 rodzin zastępczych. Według danych uzyskanych z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnobrzegu w roku 2018 na terenie MiG Nowa Dęba wg stanu na 31.12.2018 r. funkcjonowało łącznie 9 rodzin zastępczych, przy czym 7 z nich to rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem, 2 rodziny zastępcze niezawodowe. W roku 2018 wg stanu na 31.12.2018 r. w rodzinach zastępczych umieszczonych było łącznie 12 dzieci zamieszkujących teren MiG Nowa Dęba, w tym:

- 9 dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych spokrewnionych,
- 3 dzieci umieszczonych w rodzinach niezawodowych.
- 3 dzieci pochodzących z terenu MiG Nowa Dęba przebywało w placówce opiekuńczo – wychowawczej.
- 1 dziecko umieszczone w placówce opiekuńczo – wychowawczej postanowieniem SR od roku 2016 powróciło na łono rodziny biologicznej w roku 2018. Rodzina ta była objęta pomocą asystenta rodziny, osiągnięto w całości pożądane efekty, zrealizowano plan pracy z rodziną, którego głównym celem był powrót dziecka pod opiekę matki.

II. Podstawy prawne warunkujące podjęcie działań w ramach Programu Wspierania Rodziny

- 1). Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1997 r. Nr 78 poz.483 ze. zm.);
- 2). Konwencja o Prawach Dziecka;
- 3). Ustawa z dnia 25 lutego 1964 roku Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy (tj. Dz. U. z 2017 r., poz. 682 z późn.zm.);
- 4). Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich (tj. Dz. U. z 2018 r., poz. 969)
- 5). Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2018 r., poz. 998 z późn. zm.);
- 6). Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2018 r., poz. 1508 z późn.zm);
- 7). Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. Dz. U. z 2015 r. poz. 1390);
- 8). Ustawa z 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. z 2018 r., poz. 2137 z późn. zm.);
- 9). Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Dęba na lata 2014 – 2020.
- 10). Program Pomocy Dziecku i Rodzinie w Powiecie Tarnobrzeskim na lata 2016 – 2020
- 11).Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (tj. Dz. U. z 2017 r., poz. 1832 z późn. zm.)
- 12). Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (tj. Dz. U. z 2019 r., poz.473)

II. I. Cele główne i szczegółowe Programu

Założeniem niniejszego programu jest kontynuacja i pogłębianie działań w kierunku rozwijania spójnego systemu wsparcia dla nowodębskich rodzin, docierając z kompleksową pomocą do rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, zagrożonych wykluczeniem społecznym, rodzin którym czasowo ograniczono władzę rodzicielską przez umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej w celu przywrócenia tym rodzinom zdolności do właściwego pełnienia w/w funkcji. Program zakłada realizację głównie zadań założonych w ustawie *o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*.

Miejszem realizacji programu będzie obszar Miasta i Gminy Nowa Dęba. Program będzie miał charakter otwarty. Wsparcie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny. Bardzo ważne jest zatem, aby możliwie jak najwięcej podmiotów i instytucji uczestniczyło w procesie wspierania rodziny.

Cel główny:
Tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny i rozwojowi dziecka w rodzinie biologicznej w Mieście i Gminie Nowa Dęba

Cel główny programu partnerzy zamierzają osiągnąć poprzez realizację celów szczegółowych i przypisanych im zadań prezentowanych w poniższej tabeli.

Zadania mają charakter otwarty i wyznaczają jedynie kierunek konkretnych działań. Realizatorzy programu mają zatem możliwość podejmowania mnogich i kreatywnych działań zmierzających do polepszenia sytuacji dzieci i rodzin zamieszkujących teren Miasta i Gminy Nowa Dęba.

Cel szczegółowy I: Promowanie wartości rodziny w Mieście i Gminie Nowa Dęba			
Zadania	Wskaźniki	Termin realizacji	Realizatorzy
1. Upowszechnianie pozytywnych wzorców rodziny (organizowanie pikników, imprez, happeningów, konferencji) Wzmacnianie jej więzi, aktywizacji i integracji ze środowiskiem lokalnym.	- Liczba zorganizowanych imprez, - Liczba osób/rodzin które wzięły udział w imprezach,	2019-2021	- Wszyscy realizatorzy
2. Poszerzenie oferty zajęć dla dzieci i zagospodarowanie czasu wolnego poprzez edukację, sport, kulturę, rekreację	- Liczba uczestników zajęć, - forma/rodzaj oferowanych zajęć	2019-2021	- Wszyscy realizatorzy
3. Zapobieganie izolacji społecznej rodzin przez stwarzanie warunków do zakładania grup wsparcia, grup samopomocowych i wymiany doświadczeń	- Liczba utworzonych grup, - Liczba spotkań	2019-2021	- Wszyscy realizatorzy
4. Promocja i realizacja rządowych i lokalnych programów na rzecz rodziny: - „Karta Dużej Rodziny”, - Samorządowy Program dla rodzin wielodzietnych, Świadczenie wychowawcze „Rodzina 500 +”, „Dobry start” Tworzenie nowych programów i wspieranie inicjatyw ukierunkowanych na rzecz rodzin, dzieci	- Liczba złożonych wniosków - Liczba osób w rodzinach - Liczba przyznanych kart – - Liczba świadczeniobiorców, - Liczba nowych programów/ inicjatyw na rzecz rodzin i dzieci.	2019-2021	- Wszyscy realizatorzy

Cel szczegółowy II:			
Wzmocnienie bezpieczeństwa socjalnego i wsparcie rodzin naturalnych w wypełnianiu funkcji opiekuńczo –wychowawczych. Przeciwdziałanie umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej			
Zadania	Wskaźniki	Termin realizacji	Realizatorzy
1. Analiza, diagnoza, monitoring środowisk rodzinnych w celu zabezpieczenia podstawowych potrzeb bytowych rodziny (wsparcie finansowe, usługi opiekuńcze). Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom żyjącym w trudnych warunkach materialnych: pomoc w formie dożywiania dla dzieci i młodzieży w szkołach, udzielanie pomocy dzieciom w formie stypendiów szkolnych, w formie zasiłków celowych, okresowych.	- Liczba przeprowadzonych wywiadów środowiskowych, - przyczyny udzielania pomocy, - liczba rodzin/os. w rodzinach które uzyskały pomoc pieniężną z MGOPS. - Liczba rodzin/osób które otrzymały pomoc w formie: stypendia, wyprawki, dożywianie, zasiłki rodzinne, dofinansowanie wypoczynku	2019 -2021	- Wszyscy realizatorzy
2. Analizowanie i monitorowanie środowisk rodzin zagrożonych kryzysem, dysfunkcjami. Przydzielenie asystenta rodziny	- Liczba rodzin w których zdiagnozowano problemy opiekuńczo-wychowawcze, - Liczba rodzin objętych wsparciem, - Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, - Liczba zatrudnionych asystentów, - Liczba rodzin z którymi pomyślnie zakończono współpracę (rodziny usamodzielnione)	2019 -2021	- Wszyscy realizatorzy
3. Kontynuacja systemowego – interdyscyplinarnego wsparcia rodzin z problemem przemocy domowej. Podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskiej Karty, podejmowanie inicjatyw profilaktyczno-edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania zjawisku przemocy, realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy i ochrony ofiar przemocy	- Liczba osób którym udzielono wsparcia, - Liczba Niebieskich Kart, - Liczba utworzonych grup roboczych, - Liczba posiedzeń zespołu, - Liczba interwencji, - Liczba realizowanych programów profilaktycznych, - Liczba osób korzystających z programów	2019 -2021	- Wszyscy realizatorzy
4. Zapewnianie specjalistycznej pomocy osobom i ich rodzinom z problemem uzależnień oraz podejmowanie działań profilaktycznych, realizacja gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	- Liczba osób którym udzielono wsparcia, - Liczba osób skierowanych do Gminnej Komisji	2019 -2021	- Wszyscy realizatorzy

	Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Nowej Dębie, - Liczba osób uczestniczących w terapii Poradni Leczenia Uzależnień w Nowej Dębie, - Liczba udzielonych porad, konsultacji, - Liczba realizowanych programów profilaktycznych, - Liczba osób korzystających z programów		
5. Organizowanie warsztatów, spotkań edukacyjnych dla rodziców i opiekunów poszerzających wiedzę dot. opieki i wychowania dziecka, wzmacnianie poczucia odpowiedzialności za własną sytuację życiową rodzin (aktywizacja)	- Liczba spotkań/warsztatów, - Liczba uczestników spotkań/warsztatów	2019 -2021	- Wszyscy realizatorzy
Cel szczegółowy III: Podejmowania działań na rzecz powrotu dziecka z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej			
Zadania	Wskaźniki	Termin realizacji	Realizatorzy
1. Interdyscyplinarne działania na rzecz powrotu dziecka do rodziny biologicznej.	- Liczba rodzin objętych wsparciem, - Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, - Liczba dzieci powracających z pieczy zastępczej	2019 - 2021	- Wszyscy realizatorzy
2. Udział w spotkaniach Zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dziecka przebywającego w pieczy zastępczej – współpraca z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej	- Liczba spotkań/zespołów - Liczba sporządzonych opinii na temat funkcjonowania rodziny	2019 - 2021	- Wszyscy realizatorzy
3. Zabezpieczanie środków finansowych na pokrycie kosztów związanych z pobytem dzieci pochodzących z terenu MiG Nowa Dęba a przebywających w różnych formach pieczy zastępczej	- Wysokość środków przeznaczonych i poniesionych przez gminę na częściowe pokrycie kosztów pobytu dzieci w różnych formach pieczy zastępczej, - Liczba dzieci umieszczonych/ przebywających w pieczy zastępczej.	2019 - 2021	- Wszyscy realizatorzy

II.II. Odbiorcy Programu

Odbiorcami Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2019 – 2021 są rodziny zamieszkujące teren Miasta i Gminy Nowa Dęba, a w szczególności te, które z różnych przyczyn przeżywają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, borykające się z problemem uzależnień, przemocy, ubóstwem oraz brakiem zatrudnienia, a więc zagrożone wykluczeniem społecznym. Jak i rodziny, którym władza rodzicielska została odebrana lub ograniczona poprzez umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej.

Wszystkie dzieci wymagają ochrony praw i wolności oraz pomocy dla zapewnienia harmonijnego rozwoju i przyszłej samodzielności życiowej. Szczególnej uwagi wymagają dzieci i młodzież z rodzin niewydolnych wychowawczo. Dysfunkcje rodziny, spowodowane są w głównej mierze właśnie bezrobociem, niezaradnością życiową, uzależnieniami. Problemy te przyczyniają się do powstania znacznych strat rozwojowych dzieci żyjących w tych rodzinach.

Niewydolność rodziców zaburza zaspokajanie podstawowych potrzeb rozwojowych dziecka, prowadzi m.in. do niepowodzeń szkolnych, izolacji społecznej, wchodzenia w konflikty z prawem.

Przywrócenie prawidłowego funkcjonowania rodzin jest największym zyskiem dla społeczności lokalnej w każdej sferze życia, dlatego też niniejszy program skierowany jest również do przedstawicieli instytucji, służb samorządowych oraz organizacji pozarządowych, pracujących na rzecz dzieci i rodzin.

II. III. Realizatorzy i Partnerzy Programu

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2019 - 2021 będzie podobnie jak w latach ubiegłych nadal służył stwarzaniu możliwości do rozwoju lokalnej, nowodębskiej polityki prorodzinnej, oraz uzupełniał strategię rozwiązywania problemów społecznych. Przy realizacji niniejszego Programu zakłada się współpracę takich podmiotów i instytucji jak:

- Urząd Miasta i Gminy Nowa Dęba, lokalne media.
- Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Dębie, osoby prywatne – sponsorzy;
- Zespół interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy, grupy robocze;
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Nowej Dębie;
- Komisariat Policji w Nowej Dębie;
- Straż Miejska w Nowej Dębie / Miejsko – Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Nowej Dębie;
- Samorządowy Ośrodek Sportu i Rekreacji w Nowej Dębie;
- Samorządowy Ośrodek Kultury w Nowej Dębie;
- Placówki Oświatowe, świetlice szkolne na terenie Miasta i Gminy Nowa Dęba;
- Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Nowej Dębie;
- Stowarzyszenia, Kluby Sportowe działające na terenie Miasta i Gminy Nowa Dęba;
- Parafie Rzymsko – Katolickie na terenie Miasta i Gminy Nowa Dęba;
- Organizacje pozarządowe działające na rzecz wspierania rodziny na terenie Miasta i Gminy Nowa Dęba;
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnobrzegu;
- Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Tarnobrzegu;
- Powiatowy Urząd Pracy w Tarnobrzegu;

III. Prognozowane rezultaty realizacji Programu

W wyniku przeprowadzonych działań przewidywane jest osiągnięcie następujących efektów:

- wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa socjalnego i szeroko rozumiane polepszenie sytuacji dziecka i rodziny,
- zahamowanie wzrostu liczby dzieci kierowanych do różnych form pieczy zastępczej,
- zwiększenie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców i poprawa funkcjonowania rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, aktywizacja społeczna rodziców,
- ograniczenie patologii społecznej, przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie, alkoholizmowi,
- objęcie profesjonalną, kompleksową pomocą dzieci i rodziny ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- wykreowanie w środowisku lokalnym pozytywnego obrazu i wzorca funkcjonowania rodziny, oraz wrażliwości na problemy rodzin poprzez podejmowane działania profilaktyczne promujące wartości rodzinne,
- efektywniejsze wykorzystanie zasobów gminnych, zwiększenie aktywności organizacji i instytucji działających na rzecz rodziny,
- integracja nowodębskich rodzin.

III. I. Monitoring, ewaluacja oraz źródła finansowania Programu

W celu sprawdzenia na ile Program został zrealizowany i jaki jest wynik podjętych przedsięwzięć (czy i w jakim stopniu program osiąga założone cele), niezbędne jest prowadzenie monitoringu i dokonywanie ewaluacji. Monitoring pozwoli na analizę i ocenę zebranych informacji i planowanie dalszych działań oraz doskonalenie dotychczas ustalonych

Monitoring realizacji programu prowadzony będzie przez koordynatora programu tj. Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Dębie i polegał będzie na gromadzeniu informacji, dotyczących wykonanych zadań w ramach programu, uzyskanych od podmiotów uczestniczących w jego realizacji. Koordynator programu odpowiedzialny jest za opracowanie i wdrożenie modeli przepływu informacji między ośrodkiem a współrealizatorami programu. Pozyskane informacje pozwolą na ocenę postępów, wskażą dalsze potrzeby i zrekonstruują działania, które mają dać informację zwrotną, pozwalającą na określenie i wprowadzenie dodatkowych zmian w programie.

Ewaluacja będzie miała na celu uzyskanie informacji, czy osiągnięto zakładane rezultaty, oraz czy i w jakim stopniu pozwoliły one na realizację wyznaczonych celów programu. Ewaluacja będzie miała charakter usprawniający i wskazujący kierunki ewentualnych zmian w zapisach programowych. Pozwoli na sprawdzenie efektywności i skuteczności przyjętych założeń.

Raport z ewaluacji i monitoringu programu, sporządzany będzie po zakończeniu każdego roku kalendarzowego i przedkładany Radzie Miejskiej w terminie do 31.03. wraz ze sprawozdaniem z działalności MGOPS w Nowej Dębie. Ostateczne efekty zostaną przedstawione po zakończeniu okresu realizacji Programu.

Źródłem finansowania Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2019 – 2021 będą środki własne realizatorów oraz środki pozyskane z zewnątrz.